

תמונה 3

בתמונה זו מתעצם הקונפליקט ועובר למישור המשפחתי המצומצם. הויכוח הוא בין קריאון לבנו היימון.

נושא הקונפליקט הוא אנטיגונה. בויכוח בין קריאון לבנו היימון יש מספר שלבים :

- 1. השלב הראשון:** בתחילת השיחה נדמה לקריאון ולצופים כי בנו היימון תומך בצו שהוציא אביו. היימון משבח את אביו, את צדקתו ואת חוכמתו. המלך, שחשש מקרע משפחתי, שמח לשמוע את דברי בנו. קריאון מהלל את דברי בנו ומשבח את הבנים המסורים והנאמנים לאביהם. "בן סורר הוא זרע פורענות למולידו" אומר קריאון. קריאון מאושר לגלות כי בנו לא התפתה לדברי אישה ואהבתו אליה לא סנוורה את שיקול דעתו. קריאון מציין כי רק אנטיגונה מכל בני העיר העזה לצאת נגדו ולהמרות את פיו. קריאון מבהיר שעליו לחזק את מעמדו ואסור לוותר למפירי חוק גם אם הם באים מתוך משפחתו. קריאון סובר כי המבחן האמיתי מתחיל במשפחה, מי שלא מסוגל לשלוט על משפחתו לא ראוי לשלוט על עמו- כך לדברי קריאון. קריאון חושב כי צו המלך הוא הדבר החשוב ביותר גם אם מקורו בטעות. רק מי שיוודע לציית יידע בבוא היו למלוך (דברים אלה באים לחזק את היימון, המלך העתידי).
- מתוך דבריו של קריאון מצטיירת דמות של מלך עקשן המקדש את דבריו גם אם אין בהם צדק. הוא לא מוכן להרהר שוב. קריאון מונע רק ע"י רעיון אחד: הפרת החוק עלולה להזיק לכל תשתית המדינה ולכן יש לציית לחוק המלך.
- 2. שלב שני:** היימון לא נרתע מדברי אביו. לאחר ששמע את דברי אביו הוא עובר להתקפה חריפה. היימון מציג טענות קשות:
- א. אביו מרוחק מהעם ולא מכיר בהלכי רוח העם. הוא אומר כי מה שאמרה אנטיגונה, שהעם חושש מהמלך, אכן זה כך: "העם לוחש במחשכים, העם סופד לנערה, העם אומר כי המוות הוא עיוות הדין". היימון אומר עוד ושואל האם זה פשע לכסות את גופת האח ולהגן עליה מפני עופות השמיים? הוא אומר שזו דעת העם החושש לדבר. לטענתו של היימון העם דורש כבוד לאנטיגונה.
- ב. היימון מבקש מאביו לגלות גמישות. הוא מדגיש שכל רצונו – טובתו ואושרו של אביו. "גם חכם ישגה ולא ייבוש לכוף ראשו לשבט החכמה". היימון מציג שני משלים כדי לחזק את רעיונו שאדם צריך להתגמש. המשלים הם: משל האילן ומשל הספן. האילן אשר ענפיו גמישים, ישרוד בסופה כי הוא יכול להגמיש את ענפיו לעומת עץ הנשאר זקוף- יישבר. ומשל הספן- ספן שבעת סערה יידע לכוון את המפרש יינצל ואם ישאיר מפרשים מתוחים סופו לטבוע.
- 3. שלב שלישי:** בשלב זה מגיעה העימות לשיאו. קריאון אומר לבנו שהוא השליט היחיד בממלכה והוא הקובע, היימון משיב לו כי מלכות של איש אחד אינה מלכות. קריאון אומר כי המדינה היא נחלתו וקניינו. היימון אומר כי רק על אי בודד יכול אביו למלוך. האשמותיו של קריאון כלפי בנו הם כי הוא נשלט בידי אישה אשר העבירה אותו על דעתו. בסוף הויכוח מאיים היימון שמותה יגרור מוות נוסף. לאחר חילופי דברים קשים אלה (ניתן לראות ויזואלית את השוני בין החלק הראשון בשיחה ביניהם לויכוח החריף, שורות ארוכות לעומת שורות קצרות) היימון עוזב את

הארמון בהבטחה לאביו שלא יראהו לעולם. גם דיאלוג זה מתחיל בנימה טובה

ומסתיים בכעס גדול.

קריאון מצטייר כאדם שלא מסוגל לשמוע ביקורת, לא מפי זקני העם, לא ממתנגדיו ואפילו לא מבנו. בכל הזדמנות כשמישהו ניסה להעביר ביקורת על מעשיו, קריאון מתרגז כועס ומאיים בעונש. הפעם אכזבתו של קריאון כפולה: ראשית בתחילה סבר המלך כי בנו חושב כמוהו, הוא לא הבין שבנו נוקט בלשון דיפלומטית אבל מהר מאוד הסתבר לו שטעה. שנית, עצם העובדה שהביקורת באה מבנו, אשר לא היה מקובל בימים ההם שבן ייצא נגד אביו, מעלה את כעסו של המלך. קריאון שבתחילת הנאום הראשון שלו הציג עצמו כשליט דמוקרטי, בשעת מבחן מתגלה כמלך שלא מסוגל לשמוע דעה שונה מדעתו. כל דעה המנוגדת לדעתו מרתיחה אותו. גם היימון שהתייצב לפני אביו מתוך כוונה לשכנעו בצורה הגיונית המלך לא שולט בעצמו והם מטיחים אחד כלפי השני דברים קשים ומעליבים. המריבה שהתחילה בנימה אופטימית עוברת לפסים אחרים ומסתיימת במילים קשות ולמעשה גורמת לקריאון לזרז את פסק דינו. קריאון מודיע כי בריחתו של הימון לא תועיל כי ממילא יהרוג את שתי האחיות. החלטתו הפתאומית להרוג גם את איסמנה החפה מפשע, מעידה שוב על שרירות לבו של קריאון והתנהגותו המחוסרת שיקול דעת. קריאון מתגלה כמי שאינו מקפיד על עשיית דין צדק עם עמו. הוא חושב רק לאחר שהוא כבר מחליט ואת זאת אנו רואים כאשר בעקבות שיחתו עם ראש המקהלה, הוא משנה את החלטתו וקובע שאיסמנה לא תיענש ואנטיגונה תכלא במערה עם מעט אוכל ומים ותישאר בה עד שתגווע. בסופו של דבר קריאון משנה מעט את גזר הדין כדי שאשמת מותה לא תיפול עליו. קריאון מצטייר כמנהיג עקשן המתבצר בעמדותיו ולא מוכן לחזור בו ותחושת חוסר הבטחון מתגברת אצלו.

תפקידו של היימון:

היימון הוא דמות משנה במחזה. היימון לא נוקט דרך פעולה, הוא לא מנסה להבריא את אנטיגונה, לא ממריד את העם, כל פעולתו היא ויכוח עם אביו. הויכוח מתחיל בחנופה ומסתיים בחילופי דברים קשים ביניהם. העובדה שהיימון לא עושה כל דבר משמעותי חוץ מהויכוח מלמדת כי תפקידו כדמות משנית הוא אותו תפקיד שממלאת איסמנה כלפי אנטיגונה – להאיר את השקפת עולמו של קריאון, לחדד את העימות ואת הניגוד בין צו המלך למעשיה של אנטיגונה. היימון מביע את העמדה הרגשית של המחזה. בשיחתו עם אביו הוא מייצג את המצפון האנושי, את דעת העם ואת אהבתו לאנטיגונה. להיימון גם תפקיד בהנעת העלילה: הוא מכעיס את אביו ומניע אותו לצוות ולהוביל את אנטיגונה למערת הקבר.

המקהלה: המקהלה בתמונה זו שומרת על נייטרליות. אנו שומעים מראש המקהלה שתי הצעות: לבן היימון הוא מציע לשמוע מוסר מאביו ולאב הוא מציע לקבל את עצת הבן. אבל קריאון דבק בעמדתו ולא מוכן לשמוע מצעיר ממנו. קריאון למעשה לא מוכן להקשיב לאף אדם.